

Vabariigi Valitsuse korralduse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ kinnitamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Ühtekuuluvuspoliitika fondide ehk struktuurivahendite – Euroopa Sotsiaalfondist (edaspidi *ESF*), Euroopa Regionaalarengu Fondist (edaspidi *ERF*) ja Ühtekuuluvusfondist (edaspidi *ÜF*) kavandatud investeeringute elluviimiseks on „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas 2014–2020“ (edaspidi *rakenduskava*) kokku lepitud toetatavad valdkonnad, eesmärgid, oodatavad tulemused, rahastatavad tegevused.

Eelnõuga kiidetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 30 lõike 1 (edaspidi *ühissätete määrus*) ja perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse alusel heaks „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“.

Rakenduskava muutmisel on kolm põhjust. Esiteks tulemusreserviga seotud muudatused, mis baseeruvad riigi eelarvestrateegia 2020–2023 raames tehtud Vabariigi Valitsuse 30. mai 2019. a otsusel kiita heaks rahandusministri ettepanek ühtekuuluvuspoliitika fondide tulemusreservi jaotamise kohta ning 2020. a riigieelarve protsessis tehtud Vabariigi Valitsuse 24. septembri 2019. a otsusel kiita heaks rahandusministri esitatud täpsustatud ettepanek ühtekuuluvuspoliitika fondide tulemusreservi jaotamise kohta. Sellest tulenevalt on muudetud eelarveid, näitajate sihttasemeid ning tehtud tekstitäiendusi. Teiseks on tehtud tekstitäiendusi seoses ühtekuuluvuspoliitika fondide korraldus- ja rakendussüsteemi muudatusega (toetuste ühtne rakendusteenus - ÜRT), mis 15. märtsi 2018. a Vabariigi Valitsuse kabinetiarutelul heaks kiideti ning mis alates 1. septembrist 2018. a rakendusid, sealhulgas korraldusasutuse viimine Rahandusministeeriumist Riigi Tugiteenuste Keskusesse. Kolmandaks on korrigeeritud Euroopa Komisjoni suunitluseks 2023. aasta sihttasemed juba ületäidetud või lepingutega üle kaetud näitajate sihttasemeid ning ministeeriumite ja Riigikantselei ettepanekul tehtud muid rakendamise käigus ilmnunud vajalikke muudatusi, eelkõige seotult näitajate info korrigeerimisega.

Muudatused meetmete nimekirjas, mis kinnitatakse Vabariigi Valitsuse korraldusega (meetme tegevuste eelarved ning meetme tegevuste väljundnäitajad) ja asjassepuutuvates toetuse andmise tingimustes tehakse peale seda, kui Euroopa Komisjon on uuendatud rakenduskava heaks kiitnud.

Seletuskirjas antakse ülevaade olulisematest muudatustest ja nende põhjustest. Kõik muudatused on välja toodud lisas 1 „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna nõunikud Karin Reiska (karin.reiska@fin.ee, 59 133 715) ja Merlin Sepp (merlin.sepp@fin.ee, 611 3527); eelnõu juriidilise ekspertiisi viis läbi Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee, telefon 611 3549).

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõuga kinnitatakse ühissätete määruse artikli 30 lõike 1 ja perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 5 alusel „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“.

3. Eelnõu sisu

3.1. Eelnõu otsusepunktiga 1 kinnitab Vabariigi Valitsus Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020.

Rakenduskava muudatused

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava EL toetuse maht (3 499 202 664 eur) jaguneb põhieraldiseks (3 289 250 503 eur – 94%) ja tulemusreserviks (209 952 161 eur – 6%). Tulemusreservi kasutamise õiguse tingimuseks on 2018. aasta vahe-eesmärkide täitmine (tulemusraamistiku finants- ja väljundnäitajate saavutustasemed). 2018. aasta vahe-eesmärke ei täitnud 2. suuna ERF „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ ning 4. suuna ERF „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus“. **Tulemusreserviga seotud rakenduskava muudatused** baseeruvad riigi eelarvestrateegia 2020-2023 raames tehtud Vabariigi Valitsuse 30. mai 2019. a otsusel kiita heaks rahandusministri ettepanek ühtekuuluvuspoliitika fondide tulemusreservi jaotamise kohta ning 2020. a riigieelarve protsessis tehtud Vabariigi Valitsuse 24. septembri 2019. a otsusel kiita heaks rahandusministri esitatud täpsustatud ettepanek ühtekuuluvuspoliitika fondide tulemusreservi jaotamise kohta (vt tabel 2). Vabariigi Valitsus on eelnevalt võtnud meetmete nimekirjas tinglikult tulemusreservi vahendite arvelt suuremad kohustused 1. suunas „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ summas 502 050 EL toetus (ERF); 6. suunas „Energiatõhusus“ summas 377 778 EL toetus (ÜF); 10. suunas „Jätkusuutlik transport“ summas 236 641 EL toetus (ÜF) ning 8. suunas „Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine“ summas 5 452 664 EL toetus (ÜF), sh merereostustõrje lennuki kallinemise katteks.

Tulemusreservi vahendite planeerimisest tulenevalt on muudetud prioriteetsete suundade (sisuliselt toetatavad valdkonnad) vahelisi eelarveid, vahendeid juurde saanud sekkumiste korral näitajate sihttasemeid ning lisandunud piloodi, Kaunite Kunstide Kooli, osas tehtud ka 1. suunas tekstitäiendusi. Näitajate ning tekstimuudatused lähtuvad ministeeriumite sisendist ning on Euroopa Komisjoniga mitteametlikult läbi räägitud.

Tehniliselt lisandub tulemusreserv automaatselt kõikide prioriteetsete suundade eelarvetesse, mis 2018. aasta vahe-eesmärgid täitsid. Seetõttu on eelarve muudatused rakenduskava rahastamiskavasse viidud sisse vastavalt Euroopa Komisjoni suunistele: tulemusreservi mitte täitnud suundade ümbertõsted tulemusreservi muudatusena ning muud ümbertõsted muudatusena põhieraldiste vahel (vt tabel 1).

Tabel 1: ülevaade tulemusreservist tulenevatest finantsmuudatustest rakenduskavas (va Tehniline abi)

Prioriteetne suund	Fond	Tulemusreservi ümbertõsted		Põhialdise ümbertõsted planeerimata tulemusreservi ulatuses		Muudetud põhialdis		Muudetud tulemusreserv		Muudetud kogusummad (põhialdis+tulemusreserv)		Finants-indikaator 2023	Selgitused koos meetme tegevuse numbritega
		EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	Kokku	
1. Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul	ERF	52 402 956	9 247 580	14 529 135	2 563 965	216 807 283	38 260 109	65 843 079	11 619 366	282 650 362	49 879 476	332 529 838	Riigigümnaasiumite võrgu väljaehitamine (1.4.1 HTM). Kaunite Kunstide Kooli ehitus (1.4.1 HTM). Varasem VV meetmete nimekirja kohustuste ülebroneering - HTM.
2. Sotsiaalse kaasatuse suurendamine	ERF	-13 596 292	-6 104 479	0	0	204 654 743	91 886 120	0	0	204 654 743	91 886 120	296 540 863	Suund ei täitnud tulemusraamistiku vaheeesmärke. Tulemusreserv tõsta 1. suunda.
4. Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus	ERF	-38 806 664	-19 679 639	0	0	584 127 467	296 222 767	0	0	584 127 467	296 222 767	880 350 234	Suund ei täitnud tulemusraamistiku vaheeesmärke. Tulemusreserv tõsta 1. suunda.
5. VKE arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	ERF			-19 722 645	-3 633 626	409 990 657	75 535 134	28 548 118	5 259 598	438 538 775	80 794 732	519 333 507	Ida-Virumaa programmi tööstusinvesteeringud (5.4.5 RM); Piirkondade konkurentsivõime tõstmise (PKT) algatused (5.4.3 RM); Ülejäänud tulemusreserv tõsta 1. ja 12. suunda.
9. Linnapiirkondade jätkusuutlik areng	ERF			-6 233 699	-1 100 065	87 585 450	15 456 255	6 233 699	1 100 065	93 819 149	16 556 320	110 375 469	Tulemusreserv tõsta 12. suunda.
11. IKT teenuste taristu	ERF			-5 260 706	-928 360	73 914 564	13 043 747	5 260 706	928 360	79 175 270	13 972 107	93 147 377	Tulemusreserv tõsta 12. suunda.
12. Haldusvõimekus	ERF			16 687 915	2 944 926	103 681 467	18 296 730	5 779 440	1 019 901	109 460 907	19 316 631	128 777 538	Avalike teenuste arendamine IKT abil (12.3.1 MKM).
Kokku	ERF	0	-16 536 538	0	-153 160	1 680 761 631	548 700 862	111 665 042	19 927 290	1 792 426 673	568 628 153	2 361 054 826	

Prioriteetne suund	Fond	Tulemusreservi ümbertõsted		Põhialdise ümbertõsted planeerimata tulemusreservi ulatuses		Muudetud põhialdis		Muudetud tulemusreserv		Muudetud kogusummad (põhialdis+tulemusreserv)		Finants-indikaator 2023	Selgitused koos meetme tegevuse numbritega
		EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	Kokku	
1. Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul	ESF			0	0	181 363 798	32 005 377	11 576 413	2 042 896	192 940 211	34 048 273	226 988 484	Õppenõustamine, HEV õpilased (1.1.1 HTM). Ettevõtlus- ja karjääriõpe (1.5.3 HTM).
2. Sotsiaalse kaasatuse suurendamine	ESF			2 085 911	403 252	133 103 055	25 731 710	8 362 796	1 616 710	141 465 851	27 348 420	168 814 271	Raske ja sügava puudega laste tugiteenused (2.1.1 SOM). Alkoholi liigtarvitamise nõustamise- ning raviteenused (2.3.1 SOM); Riskinoorte programm SPIN (2.7.3 SIM). Lähisuhtevägivalla juhtumikorraldusemudeli MARAC rakendamine (2.7.4 SIM).
3. Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine	ESF			0	0	191 388 983	35 200 349	12 216 318	2 246 831	203 605 301	37 447 180	241 052 481	Noortegarantii tugisüsteem, NEET noored (3.2.1 SOM). Abivahenditeenus tööealistele (3.1.1 SOM). Töövõimet hoidva ja säästva töökeskkonna teenused (3.1.2 SOM).
4. Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus	ESF			-651 064	-114 894	9 548 936	1 685 106	651 064	114 894	10 200 000	1 800 000	12 000 000	Tulemusreserv tõsta 2. suunda.
12. Haldusvõimekus	ESF			-1 434 847	-253 208	26 584 157	4 691 323	1 788 447	315 608	28 372 604	5 006 931	33 379 535	KOV avalike teenuste hindamise süsteemi käivitamine (12.1.4 RM). Ülejäänud tulemusreserv tõsta 2. suunda.
Kokku	ESF	0	0	0	35 150	541 988 929	99 313 865	34 595 038	6 336 939	576 583 967	105 650 804	682 234 771	

Prioriteetne suund	Fond	Tulemusreservi ümbertõsted		Põhialdise ümbertõsted planeerimata tulemusreservi ulatuses		Muudetud põhialdis		Muudetud tulemusreserv		Muudetud kogusummad (põhialdis+tulemusreserv)		Finants-indikaator 2023	Selgitused koos meetme tegevuse numbritega
		EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	EL toetus	Eesti toetus	Kokku	
6. Energiatõhusus	ÜF			13 518 891	15 652 236	245 194 766	283 887 662	15 395 383	17 824 847	260 590 149	301 712 509	562 302 658	Korterelamute rekonstrueerimine (6.1.1 MKM). Varasem VV meetmete nimekirja kohustuste ülebroneering -MKM.
7. Veekaitse	ÜF			-11 962 725	-2 111 069	168 057 129	29 657 142	11 962 725	2 111 069	180 019 854	31 768 211	211 788 065	Tulemusreserv tõsta 6. suunda.
8. Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine	ÜF			-1 556 166	-274 617	103 928 964	18 340 407	7 008 830	1 236 852	110 937 794	19 577 259	130 515 053	Varasem Vabariigi Valitsuse poolt otsustatud merereostustõrjevõimekuse kasvatamise täiendav finantseerimine (sh merereostustõrje lennuki kallinemine). Ülejäänud tulemusreserv tõsta 6. suunda.
10. Jätusuutlik transport	ÜF			0	0	441 352 739	100 051 504	29 325 143	6 647 800	470 677 882	106 699 304	577 377 186	Tallinn-Tartu mnt Võõbu-Mäo ehitis, TEN-T (10.1.2 MKM). Varasem VV meetmete nimekirja kohustuste ülebroneering -MKM.
Kokku	ÜF	0	0	0	13 266 550	958 533 598	431 936 715	63 692 081	27 820 568	1 022 225 679	459 757 283	1 481 982 962	
KOKKU	KOKKU	0	-16 536 538	0	13 148 540	3 181 284 158	1 079 951 442	209 952 161	54 084 797	3 391 236 319	1 134 036 240	4 525 272 559	

Tabel 2: Vabariigi Valitsuse 24.09.2019 otsus kiita heaks rahandusministri esitatud täpsustatud ettepanek ühtekuuluvuspoliitika fondide tulemusreservi jaotamise kohta

Reasildid	Fond	EL toetus	EL toetuse osakaal	Eesti toetus (RKF+OF)	RKF	OF	KOKKU
HTM		91 446 577		16 137 631	16 137 631	0	107 584 208
Koolivõrgu programm							
Riigigümnaasiumite võrgu väljaehitamine	ERF TR	41 063 500	85%	7 246 500	7 246 500	0	48 310 000
Kaunite Kunstide Kooli (ehitus jm)	ERF TR	38 806 664	85%	6 848 235	6 848 235	0	45 654 899

Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm							
Ettevõtlus- ja karjääriõppe toetamine- tulemusreserv või väljumisstrateegia	ESF TR	3 230 000	85%	570 000	570 000	0	3 800 000
Üldhariduseprogramm							
Õppenõustamine	ESF TR	8 346 413	85%	1 472 896	1 472 896	0	9 819 309
MKM		80 092 353		53 732 099	3 964 827	49 767 272	133 824 452
Ehitus							
Korterelamute rekonstrueerimise toetamine	ÜF TR	28 536 496	39%	44 634 007	0	44 634 007	73 170 503
E-riigi ja sideturu arendamise programm							
Infoühiskonna poliitika kujundamine; Avalike teenuste arendamine & teabehaldus IKT abil	ERF TR	22 467 355	85%	3 964 827	3 964 827	0	26 432 182
Transport							
Mnt 2 Tallinn-Tartu mnt Võõbu-Mäo 2+2 uue tee ehitus	ÜF TR	29 088 502	85%	5 133 265	0	5 133 265	34 221 767
RM rahandus		353 600		62 400	62 400	0	416 000
Riigi rahandus							
KOV osutavate avalike teenuste tasemete hindamise süsteemi ellurakendamine	ESF TR	353 600	85%	62 400	62 400	0	416 000
RM riigihaldus		8 825 473		6 075 083	0	6 075 083	14 900 556
Regionaalpoliitika							
Piirkondade elu- ja ettevõtluskeskkonna meetmete kujundamine, Ida-Virumaa programm	ERF TR	1 600 000	25%	4 800 000	0	4 800 000	6 400 000
Piirkondade elu- ja ettevõtluskeskkonna meetmete kujundamine, PKT reservprojektide rahastamine	ERF TR	7 225 473	85%	1 275 083	0	1 275 083	8 500 556
SIM		2 010 633		354 817	354 817	0	2 365 450
Siseturvalisuse programm							
Ennetus ja ohutuspoliitika kujundamine	ESF TR	1 636 165	85%	288 735	288 735	0	1 924 900
Süüteoennetuspoliitika kujundamine	ESF TR	374 468	85%	66 082	66 082	0	440 550
SOM		20 654 392		4 041 070	4 041 070	0	24 695 462
Hoolekande programm							
Abivahenditeenuse saamine	ESF TR	6 284 889	84%	1 197 122	1 197 122	0	7 482 011

Laste ja perede programm							
Raske ja sügava puudega laste tugiteenused (KOV)	ESF TR	6 602 924	82%	1 449 422	1 449 422	0	8 052 346
Terviseriskide programm							
Alkoholitarbimise vähendamisele suunatud teavitustöö ja negatiivsete mõjude vähendamine	ESF TR	1 835 150	85%	323 850	323 850	0	2 159 000
Tööturuprogramm							
Noortegarantii tugisüsteemi väljaarendamine	ESF TR	4 221 189	85%	744 916	744 916	0	4 966 105
Nõustamisteenuse osutamine ning töövõimet hoidva ja säästva töökeskkonna arendamine	ESF TR	1 710 240	84%	325 760	325 760	0	2 036 000
Üldkokkuvõte	TR KOKKU	203 383 028		80 403 100	24 560 745	55 842 355	283 786 128

Ühtekuuluvuspoliitika fondide korraldus- ja rakendussüsteemi muudatusega (toetuste ühtne rakendusteenus - ÜRT) seoses on rakenduskava tekstis läbivalt korrigeeritud asutuste nimetusi.

Asutus/organ	Asutuse/organi nimi ja osakonna või üksuse nimi	Asutuse/organi juhataja (ametikoht)
Liikmesriik	Rahandusministeerium	Rahandusministeeriumi eelarvepoliitika asekanstler
Korraldusasutus	Kuni 30.08.2018 Rahandusministeerium, alates 1.09.2018 Riigi Tugiteenuste Keskus	Kuni 30.08.2018 Rahandusministeeriumi eelarvepoliitika asekanstler, alates 01.09.2018 Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektori asetäitja
Auditeeriv asutus	Rahandusministeerium	Finantskontrolli osakonna juhataja
Organ, kellele komisjon maksed teeb	Kuni 30.08.2018 Rahandusministeerium, alates 01.09.2018 Riigi Tugiteenuste Keskus	Kuni 30.08.2018 Euroopa Liidu maksete osakonna juhataja, alates 01.09.2018 Riigi Tugiteenuste Keskuse toetuse maksete osakonna juhataja

Euroopa Komisjoni suunitlusel on muudetud **ületäidetud näitajate sihttasemeid** ning tehtud muid ministeeriumite ja Riigikantselei ettepanekul rakendamise käigus ilmnenu vajalikke muudatusi, eelkõige seotult näitajate info korrigeerimisega. Keskkonnaministeeriumi ettepanekul on laiendatud 7. suunas „Veekaitse“ EL vahendite kasutamise eesmärki, lisades senisele „nõuetekohane veemajandustaristu üle 2000 inimekvivalendiga reoveekogumisaladel“, investeeringute toetused ka alla 2000 inimekvivalendiga reoveekogumisaladele.

3.2. Eelnõu otsusepunkti 2 kohaselt esitab Rahandusministeerium rakenduskava Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu ja Eesti õigusele

Eelnõu on valmistatud ette kooskõlas ühissätete määrusega (EL) 1303/2013 ning perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadusega.

5. Eelnõu mõju

Eelnõuga heaks kiidetava rakenduskava EL toetuse maht on 3 499 202 664 eurot, riigi panus 1 153 089 125 eurot, kogusumma 4 652 291 789 eurot. Eelnõuga heaks kiidetava rakenduskava riigi panus ning kogumaht väheneb 3 387 997 euro võrra. Muudatus tuleneb tulemusreservi jaotamise ettepanekute suundade vahelistest muudatustest, kuna suundadel on erinevad kaasrahastamise määrad, riigi panuse vähenemine tuleneb erasektori omafinantseeringust.

6. Eelnõust tulenevad kulutused ja eeldatavad tulud

Eelnõuga heaks kiidetava rakenduskava maht on muudatuse järel 3 387 997 euro võrra väiksem.

7. Eelnõu jõustumine

Korraldus jõustub üldises korras.

Vabariigi Valitsuse kinnitamise järel esitab Rahandusministeerium rakenduskava Euroopa

Komisjonile heakskiitmiseks, kes teeb EL ühissätete määruse (EL) 1303/2013 artikli 30 lõike 2 kohaselt otsuse kolme kuu jooksul selle esitamisest arvates, sealhulgas esimese kuu jooksul on neil võimalik esitada liikmesriigile täiendavaid küsimusi.

8. Eelnõu koostamine

Eelnõu koostatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Riigikantselei ning Riigi Tugiteenuste Keskusega.